

ด่วนที่สุด

ที่ ตก ๐๐๒๓.๖/ว ๑๓๖๕๕

ศาลากลางจังหวัดตาก
ถนนพหลโยธิน ตก ๖๓๐๐๐

๒๕ กรกฎาคม ๒๕๖๘

เรื่อง ขอความร่วมมือจ่ายยาน้ำเสริมธาตุเหล็กและคัดกรองภาวะโลหิตจางในเด็กปฐมภูมิ

เรียน นายอำเภอทุกอำเภอ นายองค์การบริหารส่วนจังหวัดตาก นายกเทศมนตรีนครแม่สอด
และนายกเทศมนตรีเมืองตาก

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาหนังสือกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ด่วนที่สุด ที่ มท ๐๘๒๑.๕/ว ๓๑๘๕
ลงวันที่ ๒๒ กรกฎาคม ๒๕๖๘ จำนวน ๑ ชุด

ด้วยกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นแจ้งว่า กรมอนามัยได้กำหนดจัดกิจกรรม เด็กฉลาด
ด้วยธาตุเหล็ก” ในช่วงต้นเดือนสิงหาคม ๒๕๖๘ เพื่อให้ความสำคัญในการควบคุมและป้องกันภาวะโลหิตจาง
จากการขาดธาตุเหล็กอย่างจริงจัง โดยใช้มาตรการการให้โภชนาการ ยาน้ำเสริมธาตุเหล็กขนาดป้องกันในเด็ก
อายุ ๖ เดือน - ๕ ปี และการคัดกรองภาวะโลหิตจางที่เด็กอายุ ๙ เดือน (๖ - ๑๒ เดือน) และอายุ ๔ ปี (๓ - ๕ ปี)
ภายใต้ชุดสิทธิประโยชน์ด้านการส่งเสริมสุขภาพและป้องกันโรคในระบบหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ

ในการนี้ เพื่อให้การดำเนินการดังกล่าวเป็นไปด้วยความเรียบร้อย จึงขอให้องค์กรปกครอง
ส่วนท้องถิ่นที่มีหน่วยบริการสาธารณสุข โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล (รพ.สต) และสถานีอนามัยเฉลิมพระเกียรติ
๖๐ พรรษา นวมินทราชินี (สกน.) ในสังกัด จ่ายยาน้ำเสริมธาตุเหล็กขนาดป้องกันในเด็กอายุ ๖ เดือน - ๕ ปี
และการคัดกรองภาวะโลหิตจางที่เด็กอายุ ๙ เดือน (๖ - ๑๒ เดือน) และอายุ ๔ ปี (๓ - ๕ ปี) เพื่อให้การดำเนินงาน
ควบคุม และป้องกันภาวะโลหิตจางจากการขาดธาตุเหล็กมีผลต่อเนื่องระยะยาว ทั้งนี้ สามารถสอบถามเพิ่มเติม
ได้ที่ สำนักโภชนาการ โทรศัพท์หมายเลข ๐ ๒๕๙๐ ๔๙๔๕ รายละเอียดปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วย

จึงเรียนมาเพื่อพิจารณาดำเนินการ สำหรับอำเภอให้แจ้งเทศบาลตำบลและองค์การบริหาร
ส่วนตำบลพิจารณาดำเนินการด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(นายประเดิม เตชายนต์บัญชา)

รองผู้ว่าราชการจังหวัด ปฏิบัติราชการแทน
ผู้ว่าราชการจังหวัดตาก

สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัด
กลุ่มงานบริการสาธารณสุขท้องถิ่นฯ
โทร. ๐ ๕๕๕๑ ๑๑๔๑

ด่วนที่สุด

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น
เลขรับ..... 34633
วันที่ - 7 ก.ค. 2568
เวลา.....

ที่ สธ ๐๙๐๖.๐๓/๗๔๗๘๑

กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข
ถนนติวานนท์ จังหวัดนนทบุรี ๑๑๐๐๐

๓ กรกฎาคม ๒๕๖๘

เรื่อง ขอความร่วมมือจ่ายยาน้ำเสริมธาตุเหล็กและคัดกรองภาวะโลหิตจางในเด็กปฐมวัย

เรียน อธิบดีกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น

สิ่งที่ส่งมาด้วย แนวทางการจ่ายยาน้ำเสริมธาตุเหล็กและคัดกรองภาวะโลหิตจางในเด็กปฐมวัย จำนวน ๑ ชุด

ด้วยกระทรวงสาธารณสุข เล็งเห็นถึงความสำคัญของการพัฒนาศักยภาพเด็กไทยตั้งแต่แรกเกิด โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสถานการณ์ปัจจุบันที่ประเทศไทยกำลังเผชิญกับอัตราการเกิดที่ลดลง และความท้าทายด้านคุณภาพของเด็กปฐมวัย รัฐบาลได้มีนโยบายส่งเสริมการมีบุตรอย่างมีคุณภาพ กระทรวงสาธารณสุข โดยกรมอนามัยจึงกำหนดจัดกิจกรรม “เด็กฉลาดด้วยธาตุเหล็ก ในช่วงต้นเดือนสิงหาคม ๒๕๖๘ เพื่อให้มีความสำคัญในการควบคุมและป้องกันภาวะโลหิตจางจากการขาดธาตุเหล็กอย่างจริงจัง โดยใช้มาตรการการให้โภชนาการ ยาน้ำเสริมธาตุเหล็กขนาดป้องกันในเด็กอายุ ๖ เดือน - ๕ ปี และการคัดกรองภาวะโลหิตจางที่เด็กอายุ ๙ เดือน (๖ - ๑๒ เดือน) และอายุ ๔ ปี (๓ - ๕ ปี) ภายใต้ชุดสิทธิประโยชน์ด้านการส่งเสริมสุขภาพและป้องกันโรคในระบบหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ

กรมอนามัย ขอความร่วมมือจ่ายยาน้ำเสริมธาตุเหล็กขนาดป้องกันในเด็กอายุ ๖ เดือน - ๕ ปี และการคัดกรองภาวะโลหิตจางที่เด็กอายุ ๙ เดือน (๖ - ๑๒ เดือน) และอายุ ๔ ปี (๓ - ๕ ปี) เพื่อให้การดำเนินงานควบคุมและป้องกันภาวะโลหิตจางจากการขาดธาตุเหล็กมีผลต่อเนื่องระยะยาว รายละเอียดตามสิ่งที่ส่งมาด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และพิจารณาดำเนินการต่อไปด้วย จะเป็นพระคุณ

ขอแสดงความนับถือ

(นายปองพล วรปานี)

กองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อมท้องถิ่น
เลขรับ..... 5002
14 ก.ค. 2568
เวลา..... ๒๒:๓๖ น.

รองอธิบดีกรมอนามัย ปฏิบัติราชการแทน
อธิบดีกรมอนามัย

สำนักโภชนาการ

โทร. ๐ ๒๕๙๐ ๔๙๔๕

โทรสาร ๐ ๒๕๙๐ ๔๗๑๕

แนวทางการจ่ายยาน้ำเสริมธาตุเหล็กและคัดกรองภาวะโลหิตจางในเด็กปฐมวัย
ภายใต้การขับเคลื่อนโครงการ “เด็กฉลาดด้วยธาตุเหล็ก” ระดับพื้นที่

จากผลสำรวจภาวะโภชนาการเด็กในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (South East Asia Nutrition Survey : SEANUTS) พบว่าเด็กไทยอายุต่ำกว่า 5 ปี มีภาวะโลหิตจางหรือภาวะซีดในอัตราที่น่ากังวล โดยพบ 1 ใน 2 ของเด็กทารก 5 - 9 เดือน มีภาวะซีด และ 1 ใน 3 ของเด็กเล็ก อายุ 1 - 4 ปี มีภาวะซีด ซึ่งส่งผลกระทบต่อพัฒนาการ ด้านสมองและสติปัญญาอย่างมีนัยสำคัญ คือ เด็กที่มีภาวะซีดจากการขาดธาตุเหล็กจะทำให้ไอคิวต่ำกว่าที่ควรจะเป็น 5 - 10 จุด เมื่อเติบโตเข้าสู่ช่วงวัยเรียน กรมอนามัยจึงเสนอขับเคลื่อนโครงการ “เด็กฉลาดด้วยธาตุเหล็ก” โดยมีเป้าหมายให้เด็กอายุ 6 เดือนขึ้นไป ได้รับยาน้ำเสริมธาตุเหล็ก กินสัปดาห์ละ 1 ครั้ง และเด็กอายุ 9 เดือน (6 - 12 เดือน) และเด็กอายุ 4 ปี (3 - 5 ปี) ได้รับการตรวจคัดกรองภาวะซีดให้ครอบคลุม เพื่อได้รับการวินิจฉัย ดูแลรักษาอย่างทันทั่วถึง ร่วมกับการส่งเสริมอาหารและโภชนาการที่เหมาะสม โดยจะดำเนินการผ่านกลไก สถานพยาบาล คลินิกสุขภาพเด็กดี (Well Child Clinic) สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ครอบครัว ชุมชน หน่วยงานในพื้นที่ และรณรงค์ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ รวมถึงเสนอการปรับระบบชดเชยบริการภายใต้หลักประกันสุขภาพแห่งชาติ และการพัฒนาரசชาตียาน้ำเสริมธาตุเหล็กให้เหมาะสมกับเด็ก

วัตถุประสงค์

1. จังหวัด ท้องถิ่น สถานบริการสาธารณสุข สนับสนุนการเพิ่มการเข้าถึงยาน้ำเสริมธาตุเหล็กในเด็ก 6 เดือน – 5 ปี (เป้าหมายความครอบคลุม ร้อยละ 80)
2. จังหวัด ท้องถิ่น สถานบริการสาธารณสุข เพิ่มการคัดกรองภาวะโลหิตจาง ครั้งที่ 1 ในเด็กอายุ 9 เดือน (6 - 12 เดือน) และครั้งที่ 2 ในเด็กอายุ 4 ปี (3 - 5 ปี) (เป้าหมายความครอบคลุม ร้อยละ 50)
3. เพิ่มการสื่อสารความรู้เรื่องความสำคัญของโภชนาการ ธาตุเหล็ก และการเข้ารับบริการยาน้ำเสริมธาตุเหล็ก และการคัดกรองภาวะโลหิตจางในเด็ก 0 - 5 ปี ให้แก่ ประชาชน ผู้ปกครอง และผู้เลี้ยงดูเด็ก

การดำเนินงานควบคุมและป้องกันโลหิตจางจากการขาดธาตุเหล็ก ประกอบไปด้วย 5 มาตรการ สำคัญ

1. การให้ความรู้ด้านเรื่องความสำคัญของภาวะโลหิตจาง และความรู้เรื่องอาหารและโภชนาการที่เหมาะสมกับช่วงวัย แก่ผู้มารับบริการและประชาชน
 - ความสำคัญของธาตุเหล็กต่อร่างกาย
 - กลุ่มหญิงตั้งครรภ์และทารก หญิงตั้งครรภ์ที่มีภาวะโลหิตจางจากการขาดธาตุเหล็ก จะเสี่ยงต่อการคลอดก่อนกำหนด และถ้าเสียเลือดมากในการคลอด อาจจะเป็นอันตรายถึงชีวิต ซึ่งเด็กที่คลอดก่อนกำหนดนั้น จะมีน้ำหนักต่ำกว่าเกณฑ์และมีธาตุเหล็กสะสมน้อย
 - กลุ่มเด็กปฐมวัยและเด็กวัยเรียน ธาตุเหล็กมีความสำคัญต่อการเจริญเติบโตด้านร่างกายและมีผลต่อพัฒนาการทางสมอง สติปัญญา ในเด็กที่มีภาวะโลหิตจางจากการขาดธาตุเหล็กนั้น ส่งผลเสียต่อศักยภาพการเรียนรู้ ทำให้เด็กไม่สามารถเรียนรู้พัฒนาการได้เท่ากับเด็กปกติ

- การให้อาหารตามวัยของเด็กทารกและเด็กเล็กมีความสำคัญต่อโภชนาการและป้องกันการขาดธาตุเหล็ก และเพื่อให้ได้รับสารอาหารที่เพียงพอต่อการเจริญเติบโตของร่างกายและสมอง เน้นย้ำถึงอาหารมื้อแรก ควรเริ่มตั้งแต่ 6 เดือน และต้องได้รับกลุ่มอาหารที่หลากหลายประกอบด้วย ข้าว ไข่แดง เนื้อสัตว์ ผัก ผลไม้ โดยสามารถอ้างอิงข้อแนะนำการบริโภคอาหารที่ดีต่อสุขภาพของเด็ก 0 - 5 ปี ได้ตามช่องทางการเผยแพร่ของสำนักโภชนาการ กรมอนามัย และช่วยเผยแพร่ให้ความรู้ตามช่องทางสื่อสารของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และในคลินิกเด็กสุขภาพดี

	<p>แผ่นพับโภชนาการสำหรับเด็ก แรกเกิด - 23 เดือน</p> <p>https://nutrition2.anamai.moph.go.th/th/book/download/?d_id=217682&id=120255&reload=</p>
	<p>แผ่นพับโภชนาการสำหรับเด็ก อายุ 2- 5 ปี</p> <p>https://nutrition2.anamai.moph.go.th/th/book/download/?d_id=217683&id=120995&reload=</p>
	<p>สื่อวิดีโอสาริตเมนูอาหารตามวัยสำหรับเด็ก 6 เดือน - 5 ปี</p>

2. แนวทางการให้น้ำเสริมธาตุเหล็กในการป้องกันภาวะโลหิตจาง

- หน่วยบริการ (โรงพยาบาล) ควรสำรวจจำนวนเด็กในพื้นที่รับผิดชอบ เพื่อวางแผนการบริหารจัดการยา ให้มีความเหมาะสมและเพียงพอต่อความต้องการ
- เริ่มให้น้ำเสริมธาตุเหล็กเมื่อเด็กอายุ 6 เดือน โดยไม่จำเป็นต้องเจาะเลือดตรวจก่อน
- ให้น้ำเสริมธาตุเหล็ก สัปดาห์ละ 1 ครั้ง ตาม ปริมาณที่แนะนำตามช่วงอายุ เพื่อป้องกันภาวะโลหิตจาง อย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ

ขนาดยา สำหรับป้องกัน ภาวะโลหิตจาง						
	เฟอร์โรคิด (Ferrokid)	เฟอร์โร-บีซี (FERRO-BC SYRUP)	ยูโรเฟอร์-ไอรอน (Eurofer-iron)	เพดิรอน (Pediron)	เฟอร์เดค (Ferdek)	เฟอร์โรโซลา (Ferrosol)
6 เดือน - 2 ปี 12.5 mg ต่อ สัปดาห์	2.5 ml (ครึ่งช้อนชา)	2.5 ml (ครึ่งช้อนชา)	1.5 ml	0.6 ml	0.6 ml	0.6 ml
2 ปี - 5 ปี 25 mg ต่อ สัปดาห์	5 ml (หนึ่งช้อนชา)	5 ml (หนึ่งช้อนชา)	2.5 ml	1 ml	1 ml	1 ml

สำหรับเด็กคลอดก่อนกำหนด (อายุครรภ์น้อยกว่า 37 สัปดาห์ ควรปรึกษาแพทย์เพื่อพิจารณาให้ยาเสริมธาตุเหล็กทุกวันตั้งแต่อายุ 1 เดือน)

3. แนวทางการคัดกรองภาวะโลหิตจาง ในเด็กอายุ 0-5 ปี

- หน่วยบริการสุขภาพควรวางแผนการนัดหมายเด็กที่กำลังจะมีอายุครบ 9 เดือน หรืออยู่ในช่วงอายุระหว่าง 9-12 เดือน เพื่อเข้ารับการตรวจคัดกรอง
- เจาะเลือดฮีโมโกลบิน (Hemoglobin) หรือฮีมาโตคริต (Hematocrit) เมื่อเด็กอายุ อายุ 9 เดือน และ 4 ปี
- สามารถใช้ เครื่องมือสำหรับตรวจระดับฮีโมโกลบิน (Hemoglobin) หรือ ฮีมาโตคริต (Hematocrit) ณ จุดให้บริการ (Point of Care Testing: POCT) ซึ่งเป็นเครื่องมือที่ใช้ปริมาณเลือดเพียงเล็กน้อย โดยเจาะเลือดจากปลายนิ้ว และสามารถทราบผลได้ทันที เช่น เครื่อง HemoCue, Veri-Q, หรือ Mission Hemopro เป็นต้น

4. แนวทางการวินิจฉัยและรักษาภาวะโลหิตจางในเด็ก 0 - 5 ปี

5. จังหวัด ท้องถิ่น หน่วยบริการสาธารณสุข ร่วมขับเคลื่อนนโยบายและสื่อสาร Campaign “เด็กฉลาดด้วยธาตุเหล็ก” ตลอดเดือนกรกฎาคม - กันยายน 2568 ร่วมกับกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข และภาคีต่างๆ

ทั้งนี้กรมอนามัยจะจัดกิจกรรมประกวดเพื่อเชิญเกียรติหน่วยงานที่มีบทบาทโดดเด่นในการขับเคลื่อนโครงการ “เด็กฉลาดด้วยธาตุเหล็ก” โดยมีหลักเกณฑ์ในการพิจารณารางวัลตามที่กำหนดไว้ดังนี้

<p>ประกวดรางวัลหน่วยงานที่มีบทบาทโดดเด่นในการขับเคลื่อนโครงการ 'เด็กฉลาดด้วยธาตุเหล็ก'</p> <p>รางวัลระดับประเทศ</p> <p>ประเภทที่ 1 รางวัลเขตสุขภาพดีเด่น 1 รางวัล</p> <p>ประเภทที่ 2 รางวัลจังหวัดดีเด่นระดับประเทศ 3 รางวัล</p> <p>รางวัลระดับเขต</p> <p>ประเภทที่ 1 รางวัลจังหวัดดีเด่น เขตสุขภาพละ 1 จังหวัด (ไล่ประกาศเกียรติคุณ)</p> <p>ประเภทที่ 2 รางวัลสถานบริการดีเด่น เขตสุขภาพละ 5 แห่ง (ไขประกาศเกียรติคุณ)</p>

เกณฑ์การพิจารณารางวัลโครงการ “เด็กฉลาดด้วยธาตุเหล็ก”

การพิจารณารางวัลจะอิงตามผลการดำเนินงานของหน่วยงาน โดยประมวลผลจากข้อมูลในระบบ Health Data Center (HDC) ณ วันที่ 30 กันยายน พ.ศ. 2568 โดยมีองค์ประกอบและสัดส่วนคะแนน ดังนี้:

1. ร้อยละของเด็กอายุ 6-12 เดือน ที่ได้รับการคัดกรองภาวะโลหิตจาง (เก็บข้อมูลจากระบบ HDC)
 - o ต้องมีอัตราการคัดกรองไม่น้อยกว่าร้อยละ 50
 - o คิดเป็นร้อยละ 40 ของคะแนนรวม
2. ร้อยละของเด็กอายุ 6 เดือน - 5 ปี ที่ได้รับยาน้ำเสริมธาตุเหล็กตามเกณฑ์ (เก็บข้อมูลจากระบบ HDC)
 - o ต้องมีอัตราการได้รับบริการไม่น้อยกว่าร้อยละ 80
 - o คิดเป็นร้อยละ 40 ของคะแนนรวม
3. ภาวะโลหิตจางในเด็ก 0-5 ปี (เก็บข้อมูลจากระบบ HDC)
 - o ต้องมีอัตราการพบภาวะโลหิตจางน้อยกว่าร้อยละ 20 (อาจพิจารณาความเหมาะสมในระดับพื้นที่)
 - o คิดเป็นร้อยละ 20 ของคะแนนรวม

หมายเหตุ: หน่วยงานควรศึกษารูปแบบและรายละเอียดของ Template การบันทึกข้อมูลในระบบ HDC อย่างครบถ้วนและถูกต้อง เพื่อให้การรายงานและประเมินผลเป็นไปอย่างโปร่งใสและเป็นธรรม